

Centrul pentru Promovarea Energiei Curate si Eficiente in Romania

O ANALIZA A ACQUIS-UL COMUNITAR, CA O REFERINTA PENTRU POLITICA ENERGETICA IN ROMANIA

1. INTRODUCERE

Strategia nationala de dezvoltare energetica a Romaniei pe termen mediu, 2001-2004, subliniaza necesitatea respectarea standardelor Uniunii Europene, in primul rand in ceea ce priveste utilizarea eficienta a energiei si protectia mediului. Politica energetica a Romaniei se va corela din ce in ce mai strans cu politica europeana, pe masura progresului procesului de aderare. In vederea aderarii la Uniunea Europeana, Romania trebuie sa faca un efort considerabil pentru armonizarea legislatiei existente cu cea aflata in vigoare in tarile membre U.E.

Romania este hotarata sa adopte acquis-ul comunitar in sectorul energiei si se considera ca nu vor apare probleme de tranzitie speciala la acest dosar, in cadrul negocierilor de aderare, asa cum se prezinta in documentul de pozitie transmis in primavara anului acesta. Vointa politica de adoptare a acquis-ului se reflecta in documentele strategice specifice si s-a concretizat deja in crearea principalelor structuri legale si institutionale in domeniu.

Datorita dificultatilor practice de implementare si a problemelor sociale si financiare asociate, procesul de adoptare a acquis-ului va cere insa o perioada mai lunga de timp.

Lucrarea de fata, in afara de prezentarea in linii mari a acquis-ului comunitar in sectorul energiei, va preciza, in limita informatiilor disponibile, si stadiul in care se afla Romania in efortul de adoptare a acestuia. Lucrarea da o perspectiva generala asupra politicii energiei in Europa, dar nu are pretentia de a lamuri detaliile in toate subsectoarele.

EXTINDEREA UE si ACQUIS-ul IN ENERGIE

Reamintim structurile UE

- **Parlamentul European:** voteaza legile, controleaza bugetul si executivul, are 626 membri alesi la 6 ani, numeste Presedintele si membrii Comisiei Europene
- **Consiliul Uniunii Europene** este format din ministrii celor 15 state, presedintia se schimba prin rotatie la 6 luni, stabileste obiectivele politice, coordoneaza politicile nationale, rezolva diferendele. **Consiliul Europei** este format din sefii de stat sau guvern ai tarilor
- **Comisia Europeana** este structurata pe directorate. Directoratul TREN priveste transportul si energia,
- **alte structuri sunt:** Comitetul Economic si Social, Curtea Europeana de Auditori, Curtea de Justitie s.a

Acquis-ul comunitar cuprinde:

- a) dispozitiile Tratatului instituind Comunitatea Europeana, semnat la 25 martie 1957 la Roma, ale Tratatului privind Uniunea Europeana, semnat la 7 februarie 1992 la Maastricht, si ale Tratatului instituind Comunitatea Europeana a Energiei Atomice, semnat la Roma la 25 martie 1957, precum si ale tuturor acordurilor care le-au modificat in timp, inclusiv tratatele privind aderarea noilor membri;
- b) regulamentele, directivele si deciziile emise de institutiile Uniunii Europene, ca acte cu putere obligatorie, precum si celelalte acte adoptate de institutiile Uniunii Europene, cum ar fi declaratii, rezolutii, strategii comune, actiuni comune, pozitii comune, concluzii, decizii-cadru, rezolutii si altele de acest fel
- c) conventiile multilaterale deschise numai statelor membre ale Uniunii Europene, precum si cele deschise unui numar mai mare de state, la care statele membre ale Uniunii Europene si, dupa caz, Comisia Europeana sunt parti, desemnate ca atare de catre acestea din urma ca facand parte din *acquis*;
- d) jurisprudenta Curtii de Justitie a Comunitatilor Europene.

Acquis-ul comunitar cuprinde in sens larg pe langa acte legislative si practicile, conceptele, politicile si programele UE.

Consiliul European de la Copenhaga (21 - 22 iunie 1993) a definit printre criteriile pentru aderarea la Uniunea Europeana si preluarea *acquis-ului comunitar* dezvoltat de Uniunea Europeana de la fondarea sa.

Tarile candidate sunt obligate sa adopte in legislatia nationala *acquis-ul comunitar*.

Programele europene prin care se sprijina aderarea sunt:

- **PHARE**, destinat dezvoltarii institutionale si sprijinirea investitiilor in sens larg, inclusiv armonizarea legislativa. Una dintre prioritatile programului in anul 2000 este sprijinirea liberalizarii sectorului energie.
- **ISPA**, definit prin reglementarea 1267 din 21 iunie 1999. El acopera sectoarele mediu si transport, pentru perioada 2000-2006
- **SAPARD**, orientat spre agricultura,

iar strategia de aderare este definita in documentul **Agenda 2000**.

Legislatia europeana este structurata astfel:

Legislatia in vigoare

- Tratatul Comunitatii Europene, care prevede legislatia primara
- Directive
- Reglementari
- Decizii

Legislatia propusa (defineste perspectiva)

- Recomandari
- Rezolutii
- Comunicari

Directivele au caracter de lege generala ce trebuie introduse in legislatia nationala in mod specific. Tarile trebuie sa pregateasca astfel de legi nationale. Se da ca exemplu Directiva 92 din sectorul energiei.

Reglementarile sunt specifice (de exemplu etichetarea din punct de vedere al eficientei energiei). Reglementarile nu se transpun in legislatia nationala, ci devin automat parte a legislatiei nationale. Deci Romania trebuie deja sa pregateasca alinierea la reglementari.

Deciziile sunt acte legislative foarte specifice, cu aplicabilitate directionata in anumite tari si cu influenta limitata.

Fiecare act normativ comunitar trebuie inteles in contextul general al politicilor comunitare din fiecare sector. Prezentarea politicilor comunitare este in primul rand facuta in "cartile verzi" si "cartile albe".

"Cartile verzi" sunt comunicari oficiale ale Comisiei privind politicile in diferite domenii sau sub-domenii. Ele sunt adresate partilor interesate (grupuri de interese, operatori economici, institutii comunitare etc.) pentru a declansa un dialog cu acestea privind problemele in cauza.

"Cartile albe" urmeaza, de regula, dezbaterilor determinate de "cartile verzi" si contin propuneri de legiferare sau de actiune in domeniile/sub-domeniile respective, contribuind efectiv la dezvoltarea politicii comunitare in aceste privinte.

De exemplu, o astfel de carte verde si carte alba a fost elaborata si in pregatirea directivei energiei.

Situatia Romaniei:

Romania si-a definit clar vointa politica de integrare in UE si exista structuri bine definite ce urmaresc acest lucru. Fiecare tara, inclusiv Romania, are un Parteneriat de Aderare completat de un Program National pentru Adoptare a Acquis-ului.

In faza actuala, in care Romania este stat candidat la aderare, importanta *acquis*-ului comunitar decurge din faptul ca Romania trebuie sa preia si sa aplice legislatia comunitare in ritmul in care doreste sa se apropie de momentul admiterii ei ca membru al UE

(site: <http://europa.eu.int/comm/enlargement>).

Negocierile cu Uniunea Europeana au inceput la 15 februarie 2000 prin deschiderea a cinci capitole (dosare) din cele 31, cate cuprinde *acquis*-ul comunitar. Dosarul nr. 14 , Energie, a intrat de curand in atentia procesului de negociere. In prezent sunt inregistrate oficial la Bruxelles, 20 de capitole, dintre care 8 sunt inchise, 7 se afla in stare avansata de negociere, 5 au fost transmise in vara anului 2001 iar alte 6 sunt transmise Comisiei pentru consultari informale.

Un set de repere, il constituie obiectivele, masurile si actiunile cuprinse in documentele programatice proprii Romaniei, si anume:

- Programul de guvernare aprobat de Parlament;
- Strategia de dezvoltare economica pe termen mediu a Romaniei (mai 2000) si planul de actiune al programului guvernamental pe anul 2000 si pe perioada 2001-2004 (Hotararea Guvernului nr. 456/2000);
- Strategia nationala pentru dezvoltare durabila a Romaniei,
- Programele sectoriale asumate oficial de catre fiecare institutie a administratiei publice centrale, in conformitate cu programul de guvernare, cu strategia de dezvoltare economica pe termen mediu a Romaniei si cu planul de actiune;
- Programul National pentru Aderarea Romaniei la Uniunea Europeana,
- Planul National de Dezvoltare si componentele acestuia
- Programul Economic de Pre-Aderare, septembrie 2001

Este vital, pentru credibilitatea si soliditatea pozitiiilor exprimate de Romania in cursul negocierilor de aderare, ca aceste pozitii sa fie concordante cu documentele programatice interne de tipul celor aratate mai sus.

Uniunea Europeana elaboreaza periodic rapoarte care prezinta stadiul pregatirii Romaniei pentru aderare.

2. POLITICA UE IN ENERGIE (privire generala)

Istoric, monopolurile companiilor de energie au resimtit o presiune crescanda din partea problemelor de mediu si a introducerii competitiei. La sfarsitul anilor 60, odata cu criza petrolului, s-a pus problema asigurarii resurselor energetice. In 1986,

Counitatea Europeana a emis o rezolutie, cu obiective pana in 1995, ce priveau asigurarea resurselor, reducerea importurilor, eficienta energiei, flexibilitatea sistemului energetic, masuri comune de evitare a crizelor si diversificarea formelor de energie.

Exista o mare diversitate de abordare intre cele 15 state ale UE, de la modelul francez (sistem centralizat) pana la cel britanic (sistem liberal), si cu elemente specifice ca in Danemarca (interesul de mediu) sau in Grecia (interconectare dificila cu sistemul energetic al UE).

Legislatia privind liberalizarea pietei si problemele de mediu se bazeaza pe un articolul 235 al tratatului UE care prevede unanimitatea in deciziile Consiliului Ministrilor, dar la Maastricht s-a introdus procedura majoritatii calificate. Parlamentul trebuie sa fie de acord.

Obiectivele politicii UE in energie sunt:

- **Siguranta alimentarii** cu energie in conditii de competitivitate, si resurse sigure si diverse. Siguranta priveste atat importurile cat si livrarile catre consumatori. In perspectiva globala, creste populatia si necesitatile vitale de energie. In prezent nu avem criza de resurse dar avem criza de preturi. In perspectiva lui 2015, rezervele de petrol din marea Nordului vor incepe sa scada, centralele nucleare vor fi inchise etc.
- **Sisteme de energie competitive** in conditiile liberalizarii preturilor, a diversitatii alimentarii catre consumatori, si a respectarii obligatiilor de mediu. Sistemele energetice trebuie sa sprijine o economie competitiva si in acelasi timp sa fie competitive in interiorul lor.
- **Protectia mediului**, prin reducerea ploilor acide, a emisiilor gazelor cu efect de sera si prin introducerea celor mai performante tehnologii. La Kyoto s-a convenit asupra reducerii cu 8% a emisiilor. Alte probleme sunt legate de minele de carbune, uraniu care polueaza solul si apele. Chiar si sursele regenerabile de energie implica o anume modificarea a conditiilor de mediu.

Aceste obiective au fost dezbatute si bazate pe studii. Din obiectivele generale deriva obiective specifice care le vom trata separat. Problemele privind energia sunt strans legate de cele de mediu si deci si de acquis-ul comunitar de mediu.

Carta Europeana a Energiei din 1994 este un acord benevol, un tratat de drept international semnat atat de tari europene cat si de alte tari. Carta are ca anexa **Tratatul Cartei Energiei**, un document juridic supus ratificarii. Acesta are prevederi in domeniul:

- comerțul cu materiale si produse energetice
- tranzitul de materiale si produse energetice
- promovarea si protejarea investitiilor private, in regim egal
- reglementarea diferendelor

Prevederile permit accesul tarilor din vestul Europei la resursele energetice din est, in schimbul fondurilor si a tehnologiilor moderne. Companiile straine au acelasi statut ca cele nationale.

Elementele cheie ale politicii in energie sunt:

- ❖ Asigurarea resurselor sigure si diversificate
- ❖ Asigurarea alimentarii cu energie la preturi corespunzatoare
- ❖ Reducerea impactului asupra mediului
- ❖ Utilizarea eficienta a energiei
- ❖ Racordarea la politica de dezvoltare industrială
- ❖ Dimensiunea sociala si de sanatate

Alte programe specifice energiei sunt:

- ✓ Programul Cadru 5 de cercetare dezvoltare sub-programul energie
- ✓ Trans European Networks (TEN-Energy)
- ✓ SAVE, de promovare a eficientei energiei
- ✓ ALTENER, de promovare a surselor regenerabile de energie
- ✓ SYNERGY, de promovarea a politicilor in energie

Reteaua europeana OPET, promoveaza transferul tehnologiilor inovative in energie.

Situatia Romaniei:

Adoptarea politicii UE in domeniul energiei este principiul de baza al politicii in energie dezvoltate in Romania. Elementele cheie ale politicii sunt definite in mai multe documente specifice (de exemplu Legea Energiei electrice si termice, sau Strategia nationala de dezvoltare energetica a Romaniei pe termen mediu, 2001-2004).

Romania a ratificat prin Legea 14/februarie 1997 Tratatul Cartei Energiei, si a semnat Protocolul privind Eficienta Energetica.

Planul National pentru Aderarea Romanei la UE din 1998 stipuleaza urmatoarele obiective pe termen mediu:

- armonizarea standardelor si reglementarile nationale cu cele ale UE
- promovarea Legii privind eficienta energiei
- imbunatatirea managementului energiei
- elaborarea unui program guvernamental pentru stimularea economiei de energie in cladiri

- elaborarea de audituri energetice si promovarea investitiilor de eficienta energetica

Organizatiile de cercetare –dezvoltare au acces in conditii egale cu ceilalti parteneri la programele Cadru 5, SAVE, ALTENER, SYNERGY.

FORMAREA POLITICII IN ENERGIE

Adoptarea acquis-ului implica eforturi: legislative, institutionale, financiare si specifice sectorului.

O prevedere legislativa din sectorul energiei poate influenta multe alte domenii conexe. Deaceea adoptarea legislatiei in energie este un proces complex, dezvoltat in mai multe etape:

Etapele adoptarii legislatiei sunt:

- ❖ identificarea necesitatilor generale
- ❖ analiza comparativa cu legislatia nationala existenta (tabel de concordanta)
- ❖ identificarea mijloacelor institutionale (structuri, institutii, proceduri de testare, standardizare, resurse umane)
- ❖ elaborarea de progame legislative
- ❖ intarirea infrastructurii administrative (crearea de organizatii, training, procurare echipament etc)
- ❖ implementarea programelor sectoriale (aplicarea legislatiei, restructurarea sectorului respectiv)
- ❖ coordonarea si monitorizarea activitatilor

Problema mai dificila este implementarea legislatiei care inseamna in ultima instanta restructurarea sectorului public, si gasirea resurselor financiare. Uniunea Europeana poate avea doar o contributie financiara partiala. Trebuie mobilizate toate resursele nationale, iar subventiile si ajutoarele trebuie sa incurajeze si chiar sa fie conditionate de restructurare.

Politica energiei pleaca de la perspectiva economiei, iar obiectivele in energie trebuie sa fie conforme cu obiectivele globale. Obiectivele generale se detaliaza prin obiective specifice. Apoi se elaboreaza planuri de actiune, si alte masuri inclusiv cele financiare. Eforturile financiare, masurile si rezultatele asteptate sunt definite concret. In urma reactiilor ce apar de "jos in sus", este posibila corectarea unor obiective specifice.

Situatia Romaniei:

Politica energiei in Romania este legata de politica generala economica, de particularitatile situatiei energiei in Romania, de problemele de mediu. Romania isi acopera cca 66% din necesarul de energie din resurse interne. Politica energetica prevede cresterea contributiei importurilor de gaze naturale si a energiei nucleare, in detrimentul importurilor de titei.

Ministerul Industriilor si Resurselor, prin departmentul specializat privind energia, stabileste politica in energie, elaboreaza reglementari specifice si asigura implementarea strategiei.

Privatizarea are un loc important in politica energiei, asa cum e prevazuta in HG 563/99 privind aprobarea Strategiei Nationale de Privatizare. In acest sens, HG 138/2000 stabileste etapele restructurarii in sectorul energiei, ultima etapa, inceputa in octombrie 2000, fiind privatizarea producerii si distributiei energiei.

Pentru intocmirea legislatiei secundare derivata din legile de baza (Legea Energiei, Legea Utilizarii Eficiente a Energiei, s.a.), s-au intarit atributiile unor organisme existente (ARCE) sau au fost infiintate autoritati de reglementare specifice (ANRE, ANRGN s.a.).

Mai multe proiecte dezvoltate in cadrul unor programe europene au ajutat la definirea politicii energiei in Romania:

- "Politica energiei", studiu PHARE, 1966
- "Prioritati pentru eficienta energiei in Romania", studiu THERMIE, 1995.

3. ENERGIA ELECTRICA

Una dintre cele mai importante directive este **Directiva 96/92/EC din 19/12/1996: Piata interna a energiei**

Obiectivele ei sunt: **siguranta alimentarii, competitia si protectia mediului**. Mijlocul prin care se realizeaza aceste obiective este promovarea pietei unice europene a energiei.

Primele incercari de liberalizare a pietei energiei s-au facut prin doua directive anterioare privind : **transparenta preturilor** energiei electrice si a gazelor naturale (90/377) si **tranzitul** resurselor de gas si energie electrica. Ele au ajutat la evadentierea diferentelor de costuri din industria europeana a energiei si la crearea vointei politice pentru continuarea reformei in sector.

Principalele prevederi ale Directivei 92 privesc:

- **Producerea energiei electrice.** Din februarie 1997 orice noua capacitate de productie intra in competitie deschisa, in urma unei proceduri de autorizare sau de licitatie.
- **Sistemul de transport.** Operatorul de sistem trebuia sa fie independent si sa asigure servicii nediscriminatorii. Totusi se pot impune unele prioritati in procedura de dispecerizare pentru energia produsa prin tehnologii nepoluante.
- **Sistemul de distributie.** Neutru fata de consumatorii alimentati.
- **Separarea si transparenta evidentei contabile** pe fiecare activitate, fara subventii incrucisate.

- **Accesul tertilor la retea** se poate face prin procedurile: acces reglementat, acces negociat sau cumparator unic.
- **Consumatori eligibili**, care isi pot alege furnizorul de energie. In februarie 2000 cca 30% din consumul de energie trebuie sa se asigure prin eligibilitate.

Nivel consumului, GWh/an	40	20	9
Termen	feb 1999	feb 2000	feb 2003
Procentul deschiderii pietei, %	25	27-30	33

- **Obligatii de serviciu public** pot fi impuse. De exemplu prioritate capacitatilor de productie din surse regenerabile sau cu cogenerare.

Directiva a aparut la 19 februarie 1997, iar dupa doi ani de pregatire a implementarii, a intrat in vigoare.

Situatia Romaniei:

Din punct de vedere istoric, este interesant de mentionat ca in 1938 in Romania existau 229 societati de electricitate din care 113-private si de concesiune, 85-servicii municipale, 24 companii publice si mixte, 7-administratii de stat.

Un rol important are HG 563/99 privind aprobarea **Strategiei nationale de privatizare pentru anul 1999**. Obiectivul principal al politicii de reforma în sectorul energiei prevede încheierea restructurarii acestuia, în acest sens cele mai importante actiuni fiind:

- a) crearea cadrului legislativ si institutional pentru introducerea regulilor economiei de piata în sector;
- b) continuarea restructurarii societatilor comerciale din domeniu, prin divizare, constituirea în societati comerciale independente, ulterior privatizabile;
- c) crearea Operatorului comercial (al pietei), a mecanismelor si infrastructurii Bursei de Energie Electrica, precum si realizarea procedurilor detaliate de functionare a acesteia;
- d) cresterea gradului de interconectare a sistemului energetic romanesc cu sistemele energetice ale U.C.T.E.

OUG 63/1998 promoveaza **Legea energiei electrice si termice** care a stabilit cadrul legislativ primar pentru introducerea pietei energiei in Romania.

Pasi importanti in restructurarea industriei energiei electrice s-au facut aplicand HG 627/ 13.07/2000, prin impartirea CONEL in companii distincte: ELECTRICA, TRANSELECTRICA, HIDROELECTRICA, TERMOELECTRICA. Acestea, alaturi de NUCLEARELECTRICA si Regia Autonoma pentru Activitati Nucleare sunt principalele companii prezente astazi pe piata energiei. TRANSELECTRICA, prin compartimentul sau OPCOM, indeplineste si rolul de operator de piata.

In privinta introducerii pietei energiei, o activitate energica de elaborare a legislatiei secundare a desfasurat **Autoritatea Nationala de Reglementare in Domeniul Energiei- ANRE**.

Ea s-a infiintat prin OUG 29/98, ca institutie publica autonoma de interes national cu personalitate juridica, având misiunea de a crea si aplica sistemul de reglementari necesar functionarii sectorului si pietei energiei electrice si termice în conditii de eficienta, concurenta, transparenta si protectie a consumatorilor;

Un document sintetic emis de ANRE este "**Cartea Alba a reglementarii pentru sustinerea proceselor de liberalizare si privatizare din sectorul energiei electrice si termice**" din mai 2000, accesibil si pe site-ul www.anre.ro.

Principiile de construire a pietei angro de energie electrica in Romania sunt:

- Separarea activitatilor de productie, transport, distributie si furnizare
- Piata functioneaza prin aranjamente comerciale între participanti privind energia electrica si serviciile asociate definite în Codul Comercial al pietei angro de energie electrica, fiecare participant fiind în drept sa fie platit strict pentru activitatea prestata,
- Modelul de piata este accesul reglementat al terrei parti
- Noii participanti pe piata au aceleasi drepturi ca cei existenti
- Piata va fi competitiva pentru producatori si furnizori si reglementata pentru transport si distributie. Gradul de deschidere a pietei a fost stabilit in anul 2000 la 10%, prin HG 122/2000;
- Consumatorii eligibili pot realiza contracte bilaterale cu furnizorii pe care ii aleg.
- Preturile pe piata reglementata sunt predeterminate de operatorul de piata
- Transportul si distributia sunt servicii publice reglementate
- Administratorul pietei este Operatorul Pietei de Energie Electrica- OPCOM S.A., constituit la 15.08.2000. Operatorul comercial asigura functionarea mecanismelor pietei potrivit Codului Comercial al pietei angro de energie electrica, atât a componentei reglementate cât si a celei concurentiale. Pe masura dezvoltarii bursei de energie electrica, Operatorul comercial devine în esenta un Operator bursier. Transmite si supune aprobarii ANRE procedurile de tranzactionare a energiei pe piata.

Piata angro de energie electrica functioneaza prin aranjamente comerciale între participanti, avand doua componente: piata contractelor cu preturi si cantitati reglementate, reprezentand 85% din piata, care coexista cu piata concurentiala a contractelor bilaterale negociate si a vanzarilor si cumpararilor spot.

In urma HG 982/2000, gradul de deschidere a pietei a fost majorat la 15%. In acest moment, 19 consumatori industriali din Romania sunt declarati ca fiind consumatori ce isi pot alege furnizorul.

ANRE a emis deja legislatia secundara in urmatoarele domenii:

- relatii comerciale echitabile si nediscriminatorii in sector, contracte-cadru;
- metodologii de tarifare si tarife pentru energia electrica si termica, si pentru serviciile asociate
- licente si autorizatii, conform prevederilor HG 567/1999;
- coduri tehnice

Alte documente importante sunt:

- HG 567/99 privind aprobarea Regulamentului pentru acordarea licentelor si autorizatiilor în sectorul energiei electrice si termice. Sunt stabilite conditiile generale si procedura pentru solicitarea si acordarea autorizatiilor si licentelor pentru activitatile de productie, transport, dispecerizare, distributie si furnizare a energiei electrice si/sau termice;
- Hotarârea Parlamentului României 57/21.12.1999 pentru acordarea încrederii Guvernului care prevede, în anexa 2 - Programul de guvernare, necesitatea accelerarii restructurarii Companiei Nationale de Electricitate S.A. si a privatizarii sub-sectoarelor de productie si de distributie/furnizare.

In anexa sunt prezentate Hotararile de Guvern si reglementarile ANRE aparute pana in iunie 2000, in vederea implementarii Directivei 96/92.

Prioritatile pe termen scurt ale ANRE sunt:

- coduri tehnice
- reglementari privind eficientizarea consumului de energie electrica pentru aparate electrocasnice, in colaborare cu ARCE
- reglementari privind concesiunile
- reglementarea operatiunilor de import-export-tranzit
- regulamentul de utilizare a surselor regenerabile de energie
- acordarea licentelor si autorizatiilor pentru agentii economici. In prezent in Romania sunt 13 titulari de licenta de productie de energie electrica;

4. GAZELE NATURALE

Directiva 98/30/CEE din 22 iunie 1998 defineste conditiile pietei interne de gaze naturale:

- Firmele din sector trebuie sa functioneze pe baze comerciale
- Separarea activitatilor si a contabilitatii
- Acces la sistemul de transport si distributie: negociat sau reglementat. In unele situatii se poate refuza accesul la sistem: criza de resurse, obligatii publice prioritare s.a.
- Deschiderea pietei. In prima faza deschiderea pietei trebuie sa fie de 20% in august 2000

In martie 2001, Comisia Europeana a propus amendarea directivelor guvernand piata de gaze si electricitate, astfel ca pana in 2005, toti consumatorii, inclusiv cei casnici, sa-si poata alege furnizorii de gaze si electricitate.

Transparenta preturilor gazului natural si a electricitatii oferit consumatorilor industriali este obiectivul **Directivei 90/377** din 29 iulie 1990. Intreprinderile furnizoare trebuie sa comunice preturile si mecanismul de formare al lor la Oficiul Statistic al Comunitatii Europene. Aceste date se transmit regulat, de doua ori pe an. Oficiul are obligatia de a mentine confidentialitatea informatiilor, iar in cazul in care identifica neconcordante, va cere detalii autoritatilor nationale.

Situatia Romaniei:

Romania importa cca un sfert din necesarul de gaze naturale.

OG nr.60/2000 stabileste cadrul legal necesar pentru desfasurarea activitatilor in sectorul gazelor naturale, in conditii de competitivitate si transparenta, avandu-se in vedere asigurarea:

- securitatii, continuitatii si echilibrului alimentarii
- eficientei economice si energetice
- protectiei mediului

Principalele obiective ale ordonantei sunt:

- promovarea si asigurarea competitiei pe piata de gaze naturale
- asigurarea conditiilor de liberalizare graduala a pietei si a accesului la transport si distributie
- transparenta preturilor si tarifelor
- asigurarea capacitatilor de inmagazinare a gazelor naturale

OG stabileste ca se pot aplica urmatoarele categorii de preturi si tarife:

- preturi rezultate din mecanismele concurențiale
- preturi reglementate pentru activitatile ce decurg din obligatia de serviciu public
- tarife reglementate pentru:
 - activitatile cu caracter de monopol natural (transport, depozitare)
 - activitatea de distributie

Ordonanta nu raspunde in totalitate insa la prevederile Directivei 98/30, in privinta separarii evidentelor contabile-financiare ale unitatilor de productie si transport.

Legislatia secundara in sector este elaborata de Autoritatea Nationala de Reglementare in Domeniul Gazelor Naturale – ANRGN infiintata prin OG 41/2000, cu competente similare ANRE.

Subventiile incrucisate intre sectorul industrial si cel casnic au fost eliminate.

In vederea implementarii competitiei, ROMGAZ a fost restructurat prin HG 491 din august 1998 si impartit in 5 companii comerciale distincte. Alaturi de TRANSGAZ (transport) si DISTRIGAZ NORD si DISTRIGAZ SUD (distributie), EXPROGAZ are in responsabilitate exploatarea zacamentelor, iar DEPOGAZ se ocupa cu rezervele subterane care sunt de ordinul a 5% din consumul anual.

Se considera ca Directiva 98/30 va putea fi considerata adoptata in Romania in anul 2001.

5. PETROLUL

Legislatia comunitara se concentreaza asupra aspectelor privind:

- stocurile
- impozitarea
- protectia mediului

Principala directiva asupra mentinerii stocurilor minime de titei si produse petroliere este Directiva 68/414/CEE, amendata de **Directiva 72/425/CEE** si amendata de **Directiva 98/93/CEE**. Aceasta impune tuturor statelor membre mentinerea de stocuri la un nivel minim echivalent cu 90 de zile de consum intern.

Pentru tarile care au productie interna de titei se face o derogare, de care beneficiaza si Romania care are obligatia de a mentine un stoc minim de de titei pentru 67,5 zile.

Directiva 73/238 din 24 iulie 1973: ‘Masuri pentru reducerea efectelor dificultatilor in aprovizionarea cu titei si produse petroliere’. Tarile membre ale UE pot investi autoritatile competente cu autoritatea de a lua masuri speciale in cazul crizelor de aprovizionare. Astfel de masuri sunt: crearea unor rezerve de urgenta, impunerea restrictiilor de consum, controlul preturilor.

Decizia 77/706: Impunerea unor limite de consum in Comunitate, in cazul unor dificultati in aprovizionarea cu titei si produse petroliere. Limitarea consumului de energie se face global, pentru ansamblul tarilor UE, pana la 10% din consumul normal, iar cantitatea de titei economisita se repartizeaza intre tarile membre.

Urmatoarele acte privesc transparenta preturilor:

Reglementarea 2964/95 din 20 decembrie 1995 privind inregistrarea importurilor si livrarilor de titei impune ca orice import de titei sa fie declarat autoritatilor statului in care se afla importatorul. Tarile membre inainteaza periodic Comisiei Europene informatii sintetice privind aceste operatii. Informatiile sunt accesibile tuturor statelor membre. Ele sunt confidentiale.

Decizia 1999/280 din aprilie 1999 se refera la o procedura de informare si acces la costurile titeiului livrat si la preturilor produselor petroliere la consumator.

Nivelul accizelor este tratat in:

Directiva 92/81 din 19 oct 1992 , **Directiva 92/82** din 19 oct 1992 si **Directiva 92/12** din 25 februarie 1992. Acciza minima impusa la benzina de exemplu este de 337 Euro/1000 litri si este neschimbata din 1992.

Directiva 95/60 stabileste marcarea vizuala, in scopuri fiscale, a unor produse petroliere.

Situatia Romaniei:

Romania importa aproape 60% din necesarul de titei si produse petroliere. Obiectivul politicii energetice este de a micsora acest import.

Legea Petrolului din 1995 a stabilit conditii similare celor din Directiva 94/22. Agentia Nationala pentru Resurse Minerale este responsabila pentru implementare. Subsectorul de distributie a petrolului este privatizat, iar preturile sunt transparente si libere.

Privatizarea Societatii Nationale de Petrol (PETROM), o companie integrata vertical care asigura cca 6 milioane tone de titei si 6 miliarde metri cubi gaze anual, este prevazuta in viitorul apropiat. A avut loc o marire a capitalului social al PETROM, iar ofertele primite la prima incercare de privatizare facuta la inceputul anului 2000 au fost considerate nesatisfacatoare.

In prezent nu exista acte normative care sa impuna mentinerea unor stocuri minime. In decursul anului 1999, un studiu PHARE a evaluat implicatiile transpunerii Directivei 68/414 in legislatia romaneasca, inclusiv printr-o estimare financiara a stocurilor minime.

Romania a informat CE ca mentine un stoc minim de titei pentru 67,5 zile, dar inca nu exista o structura de monitorizare si de asigurare acestui stoc. Stocurile existente sunt dispersate in responsabilitatea mai multor organisme (Agentia specializata, PETROM, centrale termoelectrice s.a.). Infrastructura pentru depozitarea stocului necesar exista. Se prevede ca anul 2002 sa se finalizeze transpunerea Directivei 68/414.

6. ALTE RESURSE (CARBUNELE, ENERGIA NUCLEARA)

Reglementarile in domeniul carbunelui privesc mai ales aspectele de mediu. Cele mai multe acte normative sunt decizii.

In ceea ce priveste energia nucleara, doua Rezolutii din 1975 si 1992, promoveaza dezvoltarea culturii securitatii nucleare comune in cadrul UE. Importanta securitatii nucleare a fost subliniata in Agenda 2000 si, pentru multe tari, in cadrul Parteneriatului de Aderare.

Situatia Romaniei:

Elementul cheie este restructurarea sectorului carbonifer, numai productia de huila urmand sa creasca. Legea minelor nr.61/1998 creeaza drepturi egale pentru explorarea si exploatarea resurselor minerale pentru toti solicitantii, baza pentru inchiderea minelor si stabileste Agentia Nationala pentru Resurse Minerale drept autoritatea competenta de aplicare si monitorizare a legii.

Cele trei regii autonome au fost transformate in companii nationale in 1998, ele putand fi privatizate. Este prevazut sa se inchida 162 de mine incepand cu 1999, iar apoi, in acord cu sindicatele, sa se elimine in fiecare an pierderile cu 20%. Se vor aplica principiile comunitare de transparenta si eliminare a ajutorului de stat in sectorul minier, conform cu Directiva 3632/93.

Energia nucleara

Unitatea 1 de la centrala Cernavoda asigura cca 9-10% din necesarul de energie al tarii. In anul 2000, unitatea 1 a produs 5456 GWh, adica 10,33 din productia de energie electrica a tarii. Prin OG nr.126/31 august 2000 s-a promovat continuarea realizarii unitatii nr.2. Construirea unitatii nr.2 este in curs, desi exista dificultati de finantare cu cei cca 750 milioane \$ necesari. Comisia Nationala pentru Controlul Activitatilor Nucleare –CNCAN este autoritatea nationala competenta in domeniul reglementarii, autorizarii si controlul activitatilor nucleare. Pe baza recomandarilor expertilor Agentiei Internationale pentru Energie Atomica si ale Comisiei Europene, si a obligatiilor pe care Romania le-a asumat prin semnarea si ratificarea Conventiei de Securitate Nucleara, CNCAN a continuat procesul de reorganizare, conform actelor normative: Legea 111/1996, decizia 62/199 si HG 287/1998.

In luna mai 1999, s-a finalizat prima etapa a proiectului PHARE EU RA/01 destinat transferului de metodologii si practici de reglementare catre CNCAN. In cadrul acestui proiect care va continua, CNCAN beneficiaza de asistenta tehnica a Consorțiului de Reglementare Occidental (CWR), constituit din organisme de reglementare din Belgia (AVN), Germania (BMU/GRS), Italia (ANPA) si Marea Britanie (HSE/NII).

In conexiune cu tehnologiile ce folosesc combustibili fosili vom prezenta problemele legate de

7. ENERGIA SI MEDIUL

avand in vedere ca industria energiei este in mare masura responsabila de emisiile de gaze cu efect de sera.

Emisia de CO₂ rezultata în cursul diferitelor tehnologii de producere a energiei este urmatoarea:

[tone/GWh]

Tehnologie	<i>Proces</i>	<i>Extractia combustibilului</i>	<i>Constructie</i>	<i>Exploatare</i>	<i>Total</i>
Arderea carbonului		1	1	962	964
Ciclu combinat cu gazeificare integrata		1	1	748	751
Combustie pacura		-	-	726	726
Arderea gazelor		-	-	484	484
Geotermala		<1	1	56	57
Microhidro		-	10	-	10
Nucleara		2	1	5	8
Eoliana		-	7	-	7
Fotovoltaica		-	5	-	5
Hidro mare putere		-	4	-	4

(Sursa: World Energy Council)

Actele legislative mai importante in domeniul mediului sunt:

- **Directiva 85/337** privind **Evaluarea impactului asupra mediului** (EIA)
- **Directiva 90/313** privind Accesul la informatiile de mediu
- **Reglementarea 1210/90** privind infiintarea Agentiei Europene de Mediu (EEA) si a Retelei Europene de Observatii si Informatii (EIONET)
- **Directiva cadru privind calitatea aerului 96/62** si Directiva asociata 99/30 care limiteaza valorile pentru SO₂, NO₂, NO_x, particule si plumb in aerul ambiental
- **Directiva cadru 84/360** privind combaterea poluarii aerului de catre instalatii industriale
- **Directiva 96/61** privind controlul si prevenirea poluarii complexe, provenind in special de la activitati industriale poluante inclusiv rafinariile
- **Directiva 88/609** privind limitarea emisiilor poluante din aer de la centrale termice de puteri mai mari sau egale cu 50 MW
- **Directiva 94/63** privind controlul emisiilor organice volatile, rezultate mai ales din evaporarea benzinei in diferite etape de procesare si distributie
- **Directiva 1999/32** privind reducerea continutului de sulf in combustibilii lichizi. Se impun valori limita.

Conventia Cadru a Natiunilor Unite asupra Schimbarilor Climatice –UNFCCC adoptata în 1992 si semnata la Rio, a intrat în vigoare în martie 1994. Ea reprezinta un document major prin care peste 160 de tari se angajeaza sa promoveze reducerea emisiilor de gaze cu efect de sera.

La Conferinta Partilor COP-3 din decembrie 1997 s-a elaborat

Protocolul de la Kyoto

- cere tarilor dezvoltate reducerea până în 2008 - 2012 a emisiilor de gaze cu efect de sera cu 5% fata de nivelul din 1989
- introduce mecanismele flexibile:
 - ✓ comerțul cu emisii poluante (art.17)
 - ✓ îndeplinirea în comun de catre mai multe tari a obligatiei de reducere a emisiilor (art.4)
 - ✓ proiecte comune pentru raportarea în comun a reducerii emisiilor - Joint Implementation (art.6) si Clean Development Mechanism

Alte actiuni:

- Initiativa pentru Tehnologii Nepoluante (Climate Technology Initiative) - CTI, promoveaza dezvoltarea si transferul de tehnologie
- Instrumente fiscale, acorduri voluntare, activitati de C&D, politici specifice

UE incearca îndeplinirea obligatiilor de reducere cu 8% a emisiilor, pe seama dezvoltarii unor tehnologii energetice nepoluante, in urmatoarea proportie:

- sursele regenerabile de energie 50%
- eficienta energiei 40%
- cogenerare 10%

Situatia Romaniei:

Adoptarea acquis-ului comunitar in domeniul protectiei mediului este o prioritate pentru Romania.

UNFCC a fost ratificata prin Legea nr.24 din 6 mai 1994. Romania face parte din tarile dezvoltate si în tranzitie din anexa I. România are sarcina reducerii cu 8% a emisiilor fata de 1989.

MAPPM este responsabil de îndeplinirea obligatiilor României. Aceste obligatii nu se vor îndeplini insa contând numai pe reducerea activitatii industriale dupa 1989, si trebuie luat masuri specifice, mai ales in sectorul energiei care contribuie cu cca. 50% la emisia de CO₂. CONEL a raportat în ultimii ani o reducere a emisiilor dupa intrarea în exploatare a centralei nucleare si prin exploatarea intensiva a centralelor hidro.

Activitati de JI în curs în România:

- între CONEL (TERMOELECTRICA) si SEP Olanda (masuri de reducere a emisiilor in 12 centrale electrice, masuratori mediu)
- centrala cu cogenerare la Cluj
- centrala cu cogenerare la Buzau cu grant elvetian, asociat unui proiect BERD

Intre 1995-1997, Romania a elaborat Planul National privind Schimbarile Climatice care a condus la cea de a 2-a Comunicare Nationala catre UNFCCC. In acest document se estimeaza evolutia emisiilor de bioxid de carbon:

Scenariu	Emisii din arderea combustibilului, mii tone CO ₂	1989	1995	2000	2010
Referinta	Total, din care	185575,4	126212,0	155637,9	216795,2
	in energie	89213,8	63620,1	77550,0	109331,6
	in industrie	56677,7	34625,2	48087,5	71631,4
Masuri limitate de reducere a poluarii	Total, din care	-	126212,0	152091,0	191533,0
	in energie	-	63620,1	78028,0	101146,0
	in industrie	-	34625,2	44395,0	55757,0
Masuri ample de reducere a poluarii	Total, din care	-	126212,0	144707,0	159227,0
	in energie	-	63620,1	69679,0	74966,0
	in industrie	-	34625,2	41131,0	51533,0

Se observa ca respectarea obligatiilor de la Kyoto se poate realiza numai prin masuri active de reducere a poluarii.

8. EFICIENTA ENERGIEI

Principalele acte legislative din domeniu sunt:

- **Directiva 78/170 privind performanta instalatiilor de incalzire in cladirile**, cu alta destinatie decat cea industrială.
- **Directiva 92/42 privind randamentul noilor cazane de apa calda cu combustibil lichid sau gaze naturale**. Se aplica in gama 4-400 kW.
- **Directiva 92/75 privind etichetarea energetica a aparaturii electrocasnice**
- **Directiva SAVE 93/76 privind limitarea emisiilor de bioxid de carbon prin imbunatatirea eficientei energiei**

De mare importanta este directiva **SAVE** care prevede:

- Certificarea energetica a cladirilor
- Masura si plata consumurilor reale la incalzire casnica, apa calda etc
- Finantarea investitiilor prin terte parti
- Cladiri noi cu izolatia termica obligatorie
- Verificarea instalatiilor termice > 15 kW
- Audituri de eficienta energiei in intreprinderi industriale

O alta categorie de directive privesc certificarea eficientei energetice. Prin certificarea eficientei energetice a unui aparat se înțelege validarea, prin aplicarea marcii (sigiliului, siglei) organismului de certificare, abilitat în acest scop, datelor / elementelor înscrise în eticheta modelului / tipului de aparat pregatit sa fie oferit la vânzare / închiriere.

Directiva 92/75 obliga la etichetarea, din punct de vedere al eficientei energetice, a aparaturii electrocasnice si la existenta unei fișe cu informatii detaliate (inclusiv informatii ca greutatea, nivelul de zgomot, consumul de apa etc) ce însoțeste aparatul supus vânzării.

Ea are mai multe directive asociate specifice:

Directiva 94/2 privind aparate frigorifice

La data aparitiei acestei directive nu exista standardul european EN 153 (aparat în iulie 1995), deci odata cu aparitia acestuia s-a simțit nevoia completării cerintelor în conformitate cu EN 153.

Acest lucru s-a realizat în Directiva 96/57/EC din 3 septembrie 1996 referitoare la cerintele de eficienta energetica la frigidere, congelatoare si combinatiile acestora.

Directiva 95/12 privind masini electrice de spalut rufe

Directiva 95/13 privind uscatoare electrice de rufe

Directiva 98/11 privind lampi de iluminat impune:

- încadrarea într-o clasa de eficienta;
- alte informatii utile cumparatorului (fluxul luminos, puterea lampii, durata de viata medie).

Directiva 96/60 privind masini de spalut rufe cu uscator încorporat

Directiva 97/17 privind masini electrice de spalut vase

Regulamentul tehnic si strategic emis prin Rezolutia Consiliului Europei si bazat pe Noua Abordare a standardizării si armonizării tehnice stabilește următoarele principii:

- Armonizarea legislativa este limitata la cerintele esentiale care plaseaza produsele pe piata comunitara; aceste cerinte trebuiesc satisfacute pentru produsele care beneficiaza de miscare libera în Comunitate;
- Specificatiile tehnice ale produselor satisfac cerintele esentiale impuse în directive, cerinte care se vor regasi si în standardele armonizate;
- Aplicarea standardelor armonizate sau a altora ramâne voluntara iar producatorul poate sa aplice si alte specificatii tehnice cu conditia respectării cerintelor esentiale;
- Produsul fabricat în acord cu standardele armonizate beneficiaza de prezumtia de conformitate cu corependenta cerintelor esentiale.

Importanta acordata in UE activitatilor de utilizare eficienta a energiei este sublinita recent de Comunicarea (2000) 247: **Plan de actiune pentru imbunatatirea eficientei energiei**. Ea evidentiaza politici si masuri pentru inlaturarea obstacolelor in valorificarea potentialului de economii de energie inca existent in UE, de cca 18%:

- ✓ masuri de a integra eficienta energiei in alte programe si politici europene, altele decat cele privind energia
- ✓ masuri de intarire pe orizontala a eforturilor CE privind eficienta energiei
- ✓ noi masuri si politici coordonate

Recent, Comisia a propus un nou proiect de directiva care urmareste imbunatatirea eficientei energiei in cladiri cu 22%, pana in anul 2010.

Situatia Romaniei:

Avand in vedere ca intensitatea energetica a economiei romanesti este de cateva ori mai mare decat cea din tarile UE, utilizarea eficienta a energiei este o prioritate a politicii energiei in Romania.

Progresele Romaniei in transpunerea acquis-ului sunt modeste. Eficienta sistemelor energetice, in special al celor de termoficare, este foarte scazuta

Asa cum s-a mentionat, Romania a semnat **Protocolul privind Eficienta Energiei**, care prevede:

- un Program national de eficienta energetica
- crearea unor conditii cadru de dezvoltare a activitatilor de eficienta energiei
- cooperare in eficienta energiei

Un pas concret s-a facut prin elaborarea unei propuneri de Program National, de catre ICEMENERG, avand obiectivul major: economii de energie de 1,4-2,2 Mtep pana in anul 2005.

In sensul directivei SAVE, in reglementarile romanesti sunt in vigoare:

- OG 29/2000 privind reabilitarea termica a cladirilor existente si stimularea economisirii energiei termice. Ea prevede:
 - incurajarea de catre stat a companiilor si persoanelor ce iau masuri de reabilitare si modernizare termica a cladirilor si instalatiilor
 - eliberarea unor certificate de eficienta energetica pentru cladirile existente
- **OG 95/2000 privind calitatea cladirilor industriale, din punctul de vedere al eficientei energetice.**

A fost promulgata **Legea privind utilizarea eficienta a energiei**, care stabileste rolul de coordonare al Agentiei Romane pentru Conservarea Energiei in activitatile legate de eficienta energiei. Se asteapta ca ARCE sa promoveze masuri energetice de implementare a unei politici de eficienta a energiei. Cateva elemente cuprinse in Legea eficientei energiei sunt:

- agentii economici care consuma anual o cantitate de energie de peste 1000 tone echivalent petrol pe an au obligatia sa intocmeasca programe proprii de eficienta energetica si sa efectueze anual un bilant energetic realizat de o persoana fizica sau juridica autorizata
- autoritatile administratiei publice locale din localitatile cu o populatie mai mare de 20000 de locuitori au obligatia sa intocmeasca programe proprii de eficienta energetica
- agentii economici cu activitate de productie, transport si distributie a combustibililor si energiei sunt obligati sa ia masuri pentru promovarea surselor regenerabile de energie

În România, standardul european EN 153 a fost adoptat ca standard român SREN 153 in anul 1997.

Singura directiva care are legislatie nationala corespondenta este directiva 94/2/EC prin standardul român SR 13.339/mai 1996 intitulat "Eficienta energetica si etichetarea ei. Aparare frigorigene electrice de uz casnic" si HGR nr.857 din 26 septembrie 1996 privind etichetarea energetica a aparatelor mentionate.

Referitor la acreditare si evaluare a conformitatii, guvernul României a emis OG nr. 38/1998 privind acreditarea si infrastructura pentru evaluarea conformitatii. Aceasta reglementare normativa a fost astfel întocmita încât sa asigure alinierea la cerintele UE si în mod specific la cerintele pe care organizatiile europene de resort le considera obligatorii pentru membrii lor în aceste domenii.

Crearea Retelei Nationale de Acreditare din România (RENAR) raspunde cerintelor Ordonantei mentionate mai sus.

9. PRODUCEREA COMBINATA DE CALDURA SI ELECTRICITATE (CHP)

Producerea combinata de caldura si electricitate in grupuri termoelectrice se aplica astazi ca o tehnologie de productie descentralizata, cu grupuri de putere mica si fara a fi asociata neaparat cu un sistem de transport centralizat al energiei termice. Eficienta totala, pe partea electrica + partea termica este foarte mare, iar tehnologiile moderne de ardere asigura limitarea poluarii.

In prezent 9% din energia electrica din UE este generata prin CHP. Aceasta energie este produsa in instalatii totalizand cca 66 Gwe, fata de puterea totala instalata pe piata energiei de cca 520 Gwe. Potentialul de dezvoltare in UE este de 900-1000 TWh. Tehnologia CHP este sustinuta prin documentul **COM(97) 514 final**: Strategia Comunitatii pentru promovarea CHP.

In prezent competitia directa pe piata energiei creeaza probleme de dezvoltare pentru tehnologia CHP, si de aceea ea trebuie incurajata, avand in vedere avantajele de eficienta ridicata si poluare scazuta. In UE tinta stabilita este de a se produce 18% din energia electrica prin tehnologia CHP pana in anul 2010.

Situatia Romaniei:

Producerea combinata de caldura si electricitate in centrale termoelectrice este asociata in Romania in mod traditional cu tehnologia de termoficare care asigura in prezent cca. 31% din necesarul de caldura din tara. 42% din consumul de energie termica a tarii este asigurat de TERMOELECTRICA In Romania sunt in functiune cca 250 de sisteme de termoficare. Din pacate tehnologiile sunt inechitate si sistemul centralizat de distributie a caldurii are pierderi mari.

In cadrul unor programe ce asigura finantare externa, s-au realizat cateva proiecte demonstrative de tehnologie CHP moderna.

Inca nu exista reglementari in Romania privind promovarea CHP, desi exista referiri la ea in Legea energiei electrice si termice si in Legea eficientei energiei.

10. SURSE REGENERABILE DE ENERGIE

Prin surse regenerabile de energie se inteleg cele privind resursele hidro, eoliene, solare, geotermale, biomasa, iar intr-o acceptiune mai larga se include aici si deseurile cu potential de valorificare energetica.

In prezent in UE, sursele regenerabile de energie (fara a include centralele hidro mari) asigura cca 6% din consumul brut. UE doreste ca aceasta cota sa se dubleze pana in anul 2010, investitiile in acest subsector urmand sa atinga 95 miliarde euro.

Procesul de promovare a unei directive specifice surselor regenerabile a inceput in 1997 prin aparitia **Cartii Albe COM(97) 599**:

Prima versiune a directivei a aparut in octombrie 1999 urmata de un Document de Lucru (Working Paper). A doua varianta a fost lansata la sfarsitul lui 1999. Ea prevede:

- atingerea nivelului de contributie de 12% din necesarul de energie in 2010 (fara considerarea centralelor hidro mari)
- se cere ca fiecare tara sa-si stabileasca o cota-tinta si sa prezinte rapoarte anuale de indeplinire
- "comertul" intre tarile membre c u cote de energie din surse regenerabile se permite numai daca ambii parteneri au realizat pragul de 5% din surse regenerabile
- pe o perioada de 5 ani se face monitorizarea indeplinirii directivei si identificarea celor mai avantajoase scheme de promovare a regenerabilelor
- alte prevederi: certificarea energiei "verzi", planificare si aprobari rapide, acces prioritar la retea;

In final, in versiunea oficiala lansata la 10 Mai 2000 (al carui text poate fi gasit pe site-ul www.agores.org., s-a mentionat concret pentru fiecare tara cota dorita. De exemplu Greciei care avea in 1997 o cota de energie produsa din surse regenerabile de 9%, i s-a stabilit cota de 20% in 2010.

Pentru ansamblul UE este precizata cota de 22,1 %, daca se includ centralele mari hidro (peste 10 MW) si cota de 12,5 %, fara centralele mari hidro.

La 6 septembrie 2001, Directiva a fost formal aprobata.

Dezvoltarea surselor regenerabile in UE este cruciala pentru indeplinirea obligatiile de la Kyoto. In cazul unui scenariu de dezvoltare in care nu se fac eforturi speciale pentru diminuarea emisiilor de gaze cu efect de sera, acestea vor creste cu 0,6% anual, rezultand o crestere cu 7% in 2010 fata de nivelul de anulul 1990 (in loc de o diminuare cu 8%). In 1995 emisia de CO₂ in tarile UE a ramas la acelasi nivel cu cea din anul 1999 (3000 milioane tone), deci nu s-a manifestat inca tendinta de descrestere. Doar Germania si Luxemburg par in acest moment sa-si indeplineasca obligatiile.

Mecanismele de promovare a surselor regenerabile sunt diferite:

- obligatia retelei de a cumpara energia din surse regenerabile la un pret minim fix, ca in Germania, Spania, Danemarca
- etichetarea energiei din surse regenerabile ca energie "verde" la care se aplica tarife speciale voluntare
- comert cu certificate de energie verde; producatorii de energie au obligatia de a avea o anumita cota produsa din regenerabile (Olanda)
- obligatia marilor consumatori de avea o cota obligatorie de consum din regenerabile (UK, Irlanda Franta)

Un exemplu edificator privind penetrarea surselor regenerabile de energie pe piata energiei il constituie centralele eoliene. In prezent in Uniunea Europeana sunt instalate centrale eoliene cu puterea nominala totala de 10 000 MW, iar obiectivul stabilit in Cartea Alba de 40 000 MW in 2010, probabil va fi depasit. Succesul industriei energiei eoliene, mai ales in Danemarca, Germania si Spania arata ca, sprijinite de o politica corespunzatoare, obiectivele CE pot fi depasite. Printre tarile UE, Germania are putere instalata cea mai mare in centrale eoliene, de 5 000 MW.

Situatia Romaniei:

O analiza sintetica calitativa a resurselor si a potentialul de piata al surselor regenerabile in Romania este urmatoarea : (1-slab, 3-bun)

TEHNOLOGIE	RESURSA	POTENTIAL DE PIATA
Eoliana	2-3	2
Solar fotovoltaic	2-3	1
Solar termal	2-3	2-3
Microhidro	3	3
Biomasa	3	3
Geotermal	3	2-3
Deseuri valorificate energetic	2	2

In Romania exista o experienta tehnico-stiintifica importanta in domeniul surselor regenerabile, dar care a ramas la nivelul aplicatiilor demonstrative. In prezent conditiile de piata nu favorizeaza competitivitatea lor directa. Cele mai apropiate de pragul comercial sunt aplicatiile folosind biomasa, microhidro, resursele geotermale.

In situatia adoptarii viitoarei Directive privind sursele regenerabile, Romania va trebuie sa faca eforturi pentru indeplinirea conditiile cerute, de producere a unei cote de energie electrica din surse regenerabile (din care se excepteaza centralele hidro mari). In prezent energie electrica din surse regenerabile se produce numai in microhidrocentrale, aceasta productie reprezentand mai putin de 0,5% din total.

Atat Legea energiei cat si Legea eficientei energiei, mentioneaza si pevad dezvoltarea surselor regenerabile, iar ANRE are in plan realizarea unei reglementari specifice.